

Deportat a Mauthausen amb el número 3970.
Alliberat el 5 de maig de 1945.
Nascut el 27 de juliol de 1897 a Segòvia, es va traslladar a Terrassa el 1922. El 1936 viu al carrer de Francesc Oller, 81, amb la seva dona, Mariana Pérez Serrano (Alhama de Múrcia, 1905) i tres fills nascuts a Terrassa: Isabel (1925), Lauro (1931) i Fausto (1935). És d'ofici fuster i està sense feina. Francisco Sábata recull en el seu llibre una emotiva lletra en la qual l'Agustín, després de felicitar la tasca de la comissió de relació i solidaritat terrassenca de la CNT, exposa:

“Después de cinco años de deportación en el campo de Gusen, llegué a ésta tuberculoso del pulmón derecho. Un año tardé en curarme de esta tuberculosis. Con los 1.500 frs., que de la Prefectura recibía cada mes, modestamente y arreglándome yo mismo, subvenía a cubrir mis necesidades (a mi familia se la llevaron a España). Conozco la mayor parte de los compañeros componentes de las diversas CC. De R. y S. y tengo la convicción, de que si lo hubiese solicitado, me hubieran ayudado económicamente, No lo hice, no por orgullo ni desprecio, sino porque conscientemente entiendo, que siendo la solidaridad y el apoyo mutuo la más noble función social de los hombres, no se debe abusar de ella...Ruego, pues, que sepáis excusar mi sincera expresión. Mi actual estado de salud, es medianamente llevadero...Mi situación económica actual, aún siendo modesta, es más llevadera. Tuve épocas de verdadera miseria que ya pasaron...Mi gusto sería poderos escribir más a menudo; mas no puedo. El pulso de mi mano derecha es tembloroso (no por mis 57 años) y no puedo escribir, sin sostener mi mano derecha con la izquierda. Las circulares me complace leerlas. La labor de la C. de R. y S. también la encuentro loable e interesante. Y vosotros, compañeros enfermos...creo sabréis comprender mi pena, al no poder contribuir con mi aportación económica, al alivio de vuestros males. Con afectuosos saludos a todos los componentes de la Agrupación, Agustín San José.”

L'1 d'agost de 1939, des del camp de Bram on estava internat, Agustín va enviar una sol·licitud al comissari del camp en què demanava reunir-se amb la seva família, que es trobaven aleshores a Ruelle-sur-Trouve, Charente, pavelló núm. 5. Amb tota seguretat li va ser concedit el trasllat i la trobada va tenir lloc no

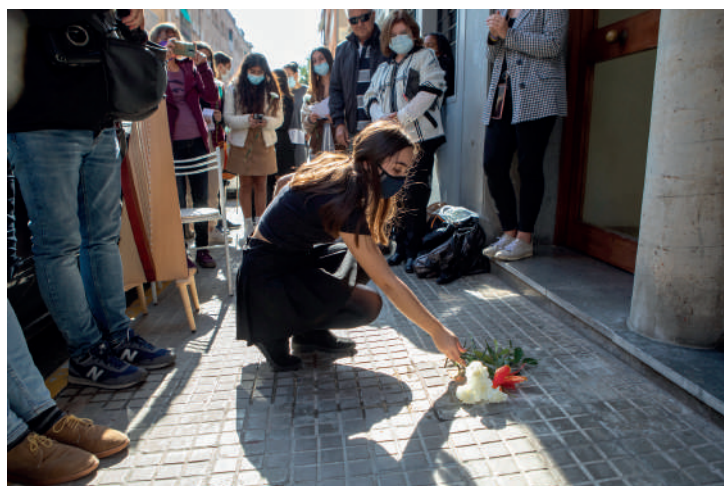
Agustín San José

RETAZOS, el llibre on l'Agustín relata la seva experiència i les seves vivències durant la deportació.
Font: Família San José.

ja a Ruelle, sinó en el camp que es va habilitar al setembre a Les Alliers, i reunida es va mantenir fins al 20 d'agost de 1940, en què els van pujar a un tren a l'estació d'Angulema. Formaven part del comboi dels 927. El destí d'Agustín va ser el camp de Mauthausen, on va ingressar el 24 d'agost de 1940 i on va sobreviure incomunicat amb l'exterior i, per tant, sense saber res de la família, durant cinc anys. Mentrestant, el de la seva dona i fills va ser deambular amuntegats en el tren durant onze dies fins a quedar detinguts i abandonats a l'estació d'Irun l'1 de setembre de 1940. Ignorants de la destinació de l'Agustín, al juliol de 1944 els seus fills consten en el registre d'orfes de Terrassa perquè es considera que el pare havia "mort a les files de l'exèrcit roig". Tot i així, la mare va tenir coneixement de l'alliberament de l'Agustín. Com recorda el seu fill Fausto: "L'any 1947 la meua mare va contractar els serveis d'uns guies perquè els ajudessin a anar de Planoles a França, tot atravesant els Pirineus. Primer van marxar la meua germana Isabel i el meu germà Lauro que van arribar sans i estalvis on vivia el meu pare. Unes dates més tard varem repetir la mateixa operació la meua mare i jo. D'aquesta manera varem tornar a reunir-nos tota la família al domicili del meu pare a Grelet, Angulema. A l'any 1954, la família pren la decisió de tornar, després de parlar-ho amb el cònsol espanyol a Burdeus, i la fem en tren en el mes d'octubre. A l'arribar aquí, la meua germana Isabel i el meu germà Lauro son ingressats a la presó Model durant un període d'un mes. A la mare i a mí ens van retenir a Figueres i Girona durant una setmana. Finalment el meu pare va poder tornar a Espanya i, a diferència dels meus germans, aquest retorn no li va ocasionar cap dificultat".

Ref.: SAB, PHT,
PAR, MAR,
ARO i ORF

La llamborda està col·locada davant del número 81 del carrer de Francesc Oller, al barri del Torrent d'en Pere Parres. La cerimònia va comptar amb la presència de la família, de l'alumnat de l'Institut Can Jofresa i dels representants municipals.
Font: AjtTerrassa. Rafel Casanova

- ANC: <http://anc.gencat.cat/ca/detall/noticia/La-llista-de-reparacio-juridica-de-victimes-del-franquisme-en-dades-obertes>. Relació de procediments del franquisme a Catalunya, dipositats a l'ATMT (Archivo Tribunal Territorial Militar) núm. 3 de Barcelona.
- ARO: <https://collections.arolsen-archives.org/en/search/>
- CHE: Checa, S.; Del Río, S. i Martín, R. Andaluces en los campos de Mauthausen. Sevilla, 2006
- ENE.: www.estelnegre.org
- ERG: Romero García, E., La Columna Durruti. Barcelona, 2017
- FMD: Fondation pour la Mémoire de la Déportation, www.bddm.org
- GAL: <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/cb34458709m/date1940.liste>
- MAR: Armengou, M., i Belis, R. El convoy de los 927. Barcelona, 2005
- MDG: <http://memoria.gencat.cat/ca/que-fem/cost-huma-de-la-guerra-civil/>
- MFE: Ferrer Murillo, M. "Els milicians terrassencs de columna Macià- Companys. Lluitadors de l'ideal", Terme, núm. 33. Terrassa, desembre 2018, p. 149- 198
- MMX: <https://memoricamexico.gob.mx/es/memorica/home#home>
- MOR: Roig, M. Els catalans als camps nazis. Edicions 62. Barcelona, 2017.
- ORF: AHT. ACVOC. "Censo de huérfanos de la revolución nacional y la guerra"
- PAR: [pares.mcu.es.](http://pares.mcu.es/); Bermejo, B. i Checa, S. Libro Memorial. Españoles deportados a los campos nazis (1940-1945). Centro Documental de la Memoria Histórica Editat pel Ministeri de Cultura, 2006. (PARES-Portal de Archivos Españoles)
- PHT: Padró d'habitants de Terrassa, 1936
- PSA: Salou, P. i Olivares, V. Los republicanos españoles en el Campo de concentración nazi de Mauthausen. Éditions Tirésias. París, 2008
- QUI.: Llibres d'allistaments (quintes). Arxiu Històric Terrassa
- SAB: Sàbat, Francisco. Los anarcosindicalistas tarrasenses en el exilio, Autoedición. Barcelona, 1979
- SNN: Sala de los Nombres: <https://raumdernamen.mauthausen-memorial.org/?L=6>
- VOL: Olivares, Véronique. Mémoires espagnoles. L'espoir des humbles. Éditions Tirésias. París, 2008
- FONT TEXT: TERRASSA EXILIADA de Juan Antonio Olivares Abad i testimonis familiars o altres fonts (quan es faci constar).
- FONT DOCUMENTACIÓ GRÀFICA recopilada per Francesc Sàbat Romagosa, aportacions familiars i altres fonts (quan es faci constar).

